

Scenariusz lekcji

Temat lekcji: Liczba i rozmieszczenie ludności Polski.

Cele lekcji:

Uczeń:

- wyjaśnia i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia, zgony, średnia długość życia,
- odczytuje z różnych źródeł informacji dane dotyczące: liczby ludności, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego, średniej długości życia w Polsce,
- charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia, zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i w swoim regionie,
- wyjaśnia opierając się na podstawie czynników przyrodniczych, historycznych i ekonomicznych przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w naszym państwie.

Czas trwania lekcji: 45 minut.

Wykaz pomocy dydaktycznych:

- atlasy geograficzne,
- rocznik statystyczny,
- podręcznik,
- mapa ścienna ogólnie geograficzna Polski,
- prezentacja multimedialna,
- karty pracy,
- słownik geograficzny.

Metody pracy: pokaz, praca z atlasem geograficznym, dyskusja, analiza wykresów i danych statystycznych, „burza mózgów”.

Przebieg lekcji:

Lp.	Działania nauczyciela	Treść instrukcji dla ucznia	Czas (min.)	Użyte materiały/pomoce
1	Zapoznaje z tematem i celami lekcji.		2	
2	Prezentuje slajd 1 10 państw Europy o największej liczbie ludności oraz wskazuje je na mapie		2	prezentacja
3	Prezentuje slajdu 2. Formułuje polecenie. Poleca obliczenie zadania.	Przeanalizujcie wykres: Zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej.	5	prezentacja, karta pracy 1
4	Formułuje polecenie: wymień znane ci czynniki, które wpływają na zmianę liczby ludności.	Odczytajcie znaczenie terminu przyrost naturalny i terminu współczynnik przyrostu naturalnego.	2	słownik geograficzny
5	Prezentuje slajd 3. Formułuje polecenie.	Dokonajcie analizy wykresu słupkowego przedstawiającego „Współczynnik przyrostu naturalnego w wybranych państwach Europy”	3	prezentacja
6	Prezentuje slajd 4. Formułuje polecenie.	Przeanalizujcie piramidy płci i wieku ludności Polski, wymieńcie przedziały wiekowe ludności przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii oraz wyjaśnijcie pojęcia wyż i niż demograficzny.	6	prezentacja, słownik geograficzny

7	Prezentuje slajd 5. Ludność poszczególnych województw.	Wymieńcie nazwy województw, które mają największy i najmniejszy procentowy udział w zaludnieniu Polski.	4	prezentacja, karta pracy 2
8	Prezentuje slajd 6. Formułuje polecenie.	Odczytajcie znaczenie terminu: gęstość zaludnienia. Wymieńcie czynniki wpływające na nierównomierne rozmieszczenie ludności, oprzyjcie się konkretnymi przykładami, wskaźcie podane regiony na mapie Polski.	4	prezentacja, karta pracy 3
9	Analizuje z uczniami przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności.	Podajcie nazwy regionów ze wskazaniem czynników przyrodniczych, gospodarczych historycznych oraz czynników utrudniających osadnictwo.	6	karta pracy 4
10	Prezentuje slajdy 7, 8, 9, 10, 11 pokazujące poszczególne czynniki na podstawie wybranych miejsc Polski. Wskazuje uczniów prezentujących przygotowane informacje. (tydzień wcześniej poleca uczniom przygotowanie krótkich informacji o danym regionie Polski). Uzupełnia informacje uczniów.	Pokażcie poszczególne regiony na mapie Polski.	9	prezentacja
11	Ocenia pracę uczniów na lekcji i zadaje pracę domową.	Na podstawie danych statystycznych obliczcie przyrost naturalny i gęstość zaludnienia Twojego województwa. Ułóżcie krzyżówkę, poprzez utworzenie haseł i odpowiedni dobór kratek, aby mogły one dać rozwiązanie: LUDNOŚĆ POLSKI. Przy tworzeniu haseł starajcie się wykorzystać jak najwięcej informacji i rozwiązań poznanych na lekcji. Krzyżówkę wykonajcie w komputerze, a następnie ją wydrukujcie i wklejcie do karty pracy.	4	karta pracy 5

Wybór literatury dla nauczyciela:

M. Szubert, Planeta Nowa 3, Nowa Era, Warszawa 2010.

Atlas Geograficzny. Świat Polska, Nowa Era.

J. Flis, Słownik szkolny. Terminy geograficzne, WSiP, Warszawa 1999.

Świat w liczbach 2010, WSiP, Warszawa 2010.

www.stat.gov.pl

Uwagi metodyczne dla nauczycieli dotyczące wykorzystania ICT:

Prezentacja multimedialna:

- 1) Slajd 1 – wykres słupkowy przedstawiający 10 państw Europy o największej liczbie ludności.
- 2) Slajd 2 – wykres liniowy przedstawiający zmiany liczby ludności w Polsce po II wojnie światowej w latach 1946-2010.
- 3) Slajd 3 – wykres słupkowy przedstawiający współczynnik przyrostu naturalnego w 2009 roku dla 10 wybranych państw Europy.
- 4) Slajd 4 – piramidy płci i wieku ludności Polski w 1950 i 2002 roku.

- 5) Slajd 5 – diagram kołowy przedstawiający procentowy udział poszczególnych województw w zaludnieniu Polski.
- 6) Slajd 6 – przedstawiający mapę gęstości zaludnienia Polski z podziałem na województwa.
- 7) Slajd 7, 8, 9, 10, 11 – przykłady regionów Polski pokazujących czynniki przyrodnicze, gospodarcze i historyczne oraz czynniki utrudniające osadnictwo.

KARTA PRACY 1

Wyjaśnij jak oblicza się przyrost naturalny.

- 1) Oblicz przyrost naturalny w latach: 1950, 1970, 1990. Poszukaj w Świecie liczb aktualnych danych, wpisz je w ostatni wiersz tabeli i wykonaj obliczenia.

Lata	Urodzenia na 1000 ludności	Zgony na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności
1950	30,7	11,6	
1970	16,6	8,1	
1990	14,3	10,2	

KARTA PRACY 2

Na mapie konturowej podziału administracyjnego Polski zamaluj kolorem czerwonym 4 województwa o największej gęstości zaludnienia i kolorem żółtym 4 województwa o najmniejszej gęstości zaludnienia, napisz nazwy wyróżnionych kolorami województw.

KARTA PRACY 3

Uzupełnij tabelę, poszukaj aktualnych danych wpisz je w ostatni wiersz, wykonaj obliczenia.

Lata	Powierzchnia w tys. km ²	Liczba ludności w mln	Ludność mieszkająca w miastach w mln	Gęstość zaludnienia
1931	388			
1950	313			
2000	313			

KARTA PRACY 4

Do podanych regionów w tabelce dopisz czynniki, które zadecydowały o gęstości zaludnienia danego regionu.

Lp.	Nazwa regionu	Opisz decydujący czynnik
1.	Pojezierze Mazurskie	
2.	Nizina Śląska	
3.	Kotlina Sandomierska	
4.	Wyżyna Śląska	
5.	Pobrzeże Gdańskie	

KARTA PRACY 5

- 1) Korzystając z informacji statystycznych dotyczących Twojego województwa oblicz przyrost naturalny i gęstość zaludnienia, wymień nazwy największych miast i wymień 4 czynniki, które wpływają na taką gęstość zaludnienia.
- 2) Krzyżówka.